

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Tanatoprakser (balsamista) (516303)

Pracownicy zakładów pogrzebowych

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Tanatoprakser (balsamista) (516303)

Pracownicy zakładów pogrzebowych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Tanatoprakser (balsamista) (516303)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [505]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	7
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	8
3.1. Zadania zawodowe	8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonanie usługi profesjonalnego przygotowania zwłok do pogrzebu.....	9
3.3. Kompetencje społeczne.....	11
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	12
4. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	12
4.1. Zadania zawodowe	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	14
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	14
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	15
7. SŁOWNIK POJĘĆ	16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	18

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Tanatoprakser (balsamista) 516303

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Balsamista.
- Pracownik prosektorium.
- Tanatopraktor.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 5163 Undertakers and embalmers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Z – Pogrzeby i działalność pokrewna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertki:

- Piotr Bartczak – ATLANTA Małgorzata Paszkowska-Bartczak, Warszawa.
- Weronika Kamińska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Izabela Lasocka – HYGECO Polska sp. z o.o., Łomianki.
- Joanna Woźniczka – PBS sp. z o.o., Sopot.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Magdalena Jackman – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Daria Siemińska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Agnieszka Skowrońska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Agata Guranowska – Spopielarnia FENIX, Nowa Chełmża.
- Rafał Sidorczuk – Usługi Pogrzebowe RiK Sidorczuk s.c., Siemiatycze.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Jarosław Kammer – Ekspert niezależny, Gdańsk.
- Krzysztof Stefaniak-Sujewicz – Polska Izba Branży Pogrzebowej, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Tanatoprakser (balsamista) jest zawodem o charakterze usługowym w zakresie kompleksowego przygotowania ciała do ostatniego pożegnania i ceremonii pogrzebowej. Wykonuje toaletę pośmiertną³, zabiegi rekonstrukcyjne, tanatopraksję / balsamowanie², tanatokosmetykę¹.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Tanatoprakser (balsamista) kompleksowo przygotowuje zwłoki do ostatniego pożegnania, ze szczególnym uwzględnieniem zabiegów konserwacyjnych i kosmetycznych w celu estetycznej ekspozycji ciała podczas pogrzebu. Współpracuje z rodziną zmarłego w celu ustalenia jej oczekiwań i zakresu zabiegu. Jest odpowiedzialny za transport zwłok z komory chłodniczej na stół do przygotowania zwłok, a po wykonaniu zabiegów transport zwłok do trumny.

Zajmuje się myciem i wstępną dezynfekcją zwłok oraz usuwaniem pozostawionego lub implantowanego sprzętu medycznego (np. kardiostymulatorów, cewników itp.). Następnie zabezpiecza wycieki z ran oraz innych części ciała i wykonuje zabiegi rekonstrukcyjne (zwłaszcza widocznych części ciała) zwłok okaleczonych i zdeformowanych. Do jego zadań należy również wykonywanie zabiegu tanatopraksji (konserwacji ciała) i ubieranie ciała w odzież dostarczoną przez rodzinę zmarłego. Wykonuje również naturalny makijaż, retuszuje przebarwienia, czesze zmarłego oraz wykonuje zabiegi pielęgnacji zarostu, pielęgnacji dłoni i paznokci.

Tanatoprakser jest odpowiedzialny za stan zwłok przez cały okres ich przebywania w domu pogrzebowym. Często zajmuje się również układaniem zwłok w trumnie.

Sposoby wykonywania pracy

Tanatoprakser (balsamista) w swojej pracy stosuje metody, procedury i techniki właściwe dla przygotowania ciała do ceremonii pogrzebowej. Jego praca polega m.in. na:

- wykonywaniu toalety pośmiertnej,
- zakładaniu blokad i tamponad mających na celu zabezpieczenie zwłok przed wyciekami,
- wykonywaniu rekonstrukcji widocznych części ciała osób zmarłych w wyniku wypadków, zabójstw, ciężkich chorób,
- wykonywaniu tanatopraksji,
- ubieraniu zwłok,
- wykonywaniu makijażu pośmiertnego,
- odwzorowywaniu wizerunku zmarłego na podstawie zdjęć,
- przygotowywaniu do pogrzebu lub kremacji zwłok nie nadających się do prezentacji w otwartej trumnie.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejszem pracy **tanatopraksera (balsamisty)** jest pomieszczenie prosekatorium usytuowane na terenie zakładu pogrzebowego. Pomieszczenia, gdzie wykonywana jest praca, posiadają zazwyczaj oświetlenie sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne (lub wentylacyjne). Często są to pomieszczenia o obniżonej temperaturze.

Ze względu na kontakt ze zwłokami, warunki pracy muszą gwarantować zachowanie wszystkich wymagań sanitarno-epidemiologicznych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Tanatoprakser (balsamista) w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- stoły do toalety pośmiertnej,
- wózki podnośnikowe,
- dźwigi do transportu zwłok,
- narzędzia medyczne i akcesoria do toalety pośmiertnej,
- pompy i akcesoria do tanatopraksji,
- zestawy kosmetyków dedykowane kosmetologii pośmiertnej.

Organizacja pracy

Tanatoprakser (balsamista) wykonuje pracę w ośmiogodzinnym systemie pracy jako pracownik etatowy zakładu pogrzebowego lub świadcząc działalność usługową dla różnych zakładów pogrzebowych, z dojazdem do klienta – przedsiębiorcy pogrzebowego.

Tanatoprakser (balsamista) obsługuje samodzielnie wszystkie maszyny i urządzenia znajdujące się w miejscu pracy.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Tanatoprakser (balsamista) podczas pracy może być narażony m.in. na następujące zagrożenia:

- mechaniczne – możliwość skaleczenia ciała w wyniku używania ostrych narzędzi,
- zmienność temperatury (mikroklimat) związaną z obsługą komór chłodniczych na ciała, powodującą przeziębienie, choroby układu oddechowego, kurcze mięśniowe, niedokrwienie,
- obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego w wyniku pracy statycznej – długotrwałego wykonywania czynności powtarzalnych (zabiegów tanatopraksji, tanatokosmetyki, toalety pośmiertnej) w wymuszonej – pochylonej pozycji ciała,
- chemiczne, wynikające z użytkowania preparatów do tanatopraksji, chemii do dezynfekcji, awarii instalacji komór chłodniczych – wycieku substancji chemicznych,
- biologiczne, powstałe w wyniku rozkładu ciał zmarłych (aminy, ptomainy, putrescyna, kadaweryna) oraz wynikające z kontaktu z ciałami osób zarażonych chorobami zakaźnymi, mikroorganizmami chorobotwórczymi (wirusy, bakterie),
- psychospołeczne, wynikające z pracy z ciałami osób zmarłych, szczególnie w wyniku wypadków komunikacyjnych, ciężkich chorób lub dotyczące bezpośredniego kontaktu z rodzinami osób zmarłych – stres związany z nieprzewidywalnością zachowań i reakcji na traumatyczne przeżycia.

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć:

- schorzenia układu mięśniowo-szkieletowego w wyniku przeciążenia narządu ruchu,
- choroby zakaźne,
- niedyspozycje związane ze stresem zawodowym.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **tanatoprakser (balsamista)** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- silna budowa ciała,
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność zmysłu dotyku;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- czucie dotykowe,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk i palców;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolności manualne,
- zdolność koncentracji uwagi,
- zdolność adaptacji do specyficznych warunków pracy,
- łatwość przechodzenia z jednej czynności do drugiej,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów dotyczących postępowania z ciałem zmarłych,
- zdolność rozgraniczania pracy zawodowej od życia prywatnego;

w kategorii cech osobowościowych

- odporność emocjonalna,
- samodzielność,
- szacunek dla godności człowieka,
- radzenie sobie ze stresem,
- gotowość do pracy w warunkach izolacji społecznej,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach,
- dokładność,
- dbałość o higienę osobistą i porządek w miejscu pracy,
- samokontrola.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Do pracy w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** wymagany jest ogólny dobry stan zdrowia, sprawność fizyczna, w szczególności prawidłowy wzrok oraz sprawność zmysłu dotyku. Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do prac średnio ciężkich.

Ze względu na bezpośredni kontakt z ciałami osób zmarłych oraz związane z tym zagrożenia, osoba chcąca wykonywać zawód tanatoprakser powinna wykonać szczepienia przeciwko tężcowi oraz Wirusowemu Zapaleniu Wątroby typu B.

Z uwagi na kontakt z ciałem zmarłego oraz rodziną pogrążoną w żałobie praca ta jest wysoce obciążająca psychicznie.

Do przeciwwskazań uniemożliwiających pracę w zawodzie można zaliczyć:

- niesprawność ruchową,
- niewydolność układu mięśniowo-szkieletowego,
- padaczkę,
- niską odporność na stres.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** nie ma specyficznych wymagań co do wykształcenia. Preferowane jest wykształcenie średnie.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

W zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** nie występują specyficzne wymagania w zakresie tytułów zawodowych, kwalifikacji i uprawnień dla kandydata do pracy.

Podjęcie pracy ułatwiają świadectwa / certyfikaty potwierdzające kompetencje przydatne do wykonywania powierzonych zadań, np. świadectwa ukończenia kursu tanatopraksji w zakresie podstawowym lub zaawansowanym.

Rozpoczęcie pracy w zawodzie tanatoprakser (balsamista) może ułatwić posiadanie świadectwa czeladniczego lub dyplomu mistrzowskiego w zawodzie wizażysta / stylisty, uzyskanego po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze. Osoby, które uzyskały te kwalifikacje, mają możliwość otrzymania suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Izby Rzemieślnicze, co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Istotnym elementem pracy w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** jest rozwijanie kompetencji zawodowych poprzez m.in.:

- uczestnictwo w szkoleniach zaawansowanych dla tanatoprakserów,
- uczestnictwo w konferencjach, targach branżowych.

Istnieją ograniczone możliwości awansu zawodowego w zawodzie tanatoprakser (balsamista). Podejmując pracę tanatoprakser (balsamista) zwykle wykonuje zadania jako pomocnik, a po zdobyciu doświadczenia może wykonywać je samodzielnie.

Pewną drogą rozwoju i awansu jest możliwość założenia własnej działalności gospodarczej w zakresie usług pogrzebowych oraz szkolenie innych osób, chcących wykonywać ten zawód.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w toku edukacji formalnej.

Potwierdzenie niektórych kompetencji uzyskanych w toku edukacji pozaformalnej (kursy tanatokosmetyki) stanowią odpowiednie świadectwa / zaświadczenia / certyfikaty.

Referencje wydawane przez pracodawców potwierdzają kompetencje nabywane przez osoby wykonujące zawód tanatoprakser (balsamista) w toku uczenia się nieformalnego (na stanowisku pracy).

Przystępując do egzaminu w Izbie Rzemieślniczej możliwe jest potwierdzenie kwalifikacji (i uzyskanie tytułu czeladnika lub mistrza) w zawodzie wizażystka / stylistka, przydatnej w pracy tanatopraksersa (balsamisty).

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Kremator	516301
Organizator usług pogrzebowych	516302
Żałobnik	516304

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Ustalanie treści zlecenia we współpracy z rodziną zmarłego.
- Z2 Transportowanie zwłok na terenie prosektorium.
- Z3 Wykonywanie toalety pośmiertnej.
- Z4 Wykonywanie zabiegów rekonstrukcyjnych.
- Z5 Wykonywanie zabiegów tanatopraksji.
- Z6 Ubieranie ciał.
- Z7 Wykonywanie zabiegów kosmetyki pośmiertnej.
- Z8 Układanie zwłok w trumnie.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonanie usługi profesjonalnego przygotowania zwłok do pogrzebu

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonanie usługi profesjonalnego przygotowania zwłok do pogrzebu obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Ustalanie treści zlecenia we współpracy z rodziną zmarłego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady komunikowania się z osobami w stanie traumatycznych przeżyć; • Zasady postępowania oraz reagowania na gwałtowne, nieprzewidziane zachowania; • Zasady współpracy w redagowaniu zlecenia adekwatnego do oczekiwań klienta; • Zasady wypełniania, prowadzenia/uzupełniania i obiegu dokumentacji; • Zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej; • Zasady i przepisy BHP, zasady ergonomii; • Zapisy kodeksu etyki zawodowej.	• Komunikować się z klientami będącymi w stanie traumatycznych przeżyć; • Postępować i reagować na nieprzewidziane zachowania klientów; • Udzielać fachowego wsparcia podczas formułowania zleceń; • Tworzyć, przechowywać, archiwizować dokumentację dotyczącą zabiegów; • Udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej; • Wykonywać zadania zgodnie z elementami etyki zawodowej.

Z2 Transportowanie zwłok na terenie prosektorium	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i zalecenia dotyczące dźwigania, przesuwania, przenoszenia zwłok; • Instrukcje stanowiskowe dotyczące obsługi urządzeń do transportu zwłok; • Instrukcje użytkowania sprzętu do przechowywania i transportu zwłok na terenie zakładu pogrzebowego; • Instrukcje czyszczenia i konserwacji sprzętu do transportu zwłok.	• Przemieszczać zwłoki na terenie zakładu pogrzebowego i prosektorium w sposób zgodny z zasadami i przepisami bezpieczeństwa pracy; • Obsługiwać sprzęt do przechowywania i transportu zwłok zgodnie z instrukcjami stanowiskowymi oraz instrukcjami użytkowania sprzętu; • Dbać o należyty stan urządzeń znajdujących się na stanowisku pracy zgodnie z zapisami instrukcji czyszczenia i konserwacji sprzętu.

Z3 Wykonywanie toalety pośmiertnej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Podstawowe zagadnienia z zakresu BHP dotyczące pracy ze zwłokami; • Zasady i kolejność wykonywania czynności związanych z toaletą pośmiertną; • Środki chemiczne, narzędzia, akcesoria do dezynfekcji, mycia, zakładania blokad i tamponad zabezpieczających przed wyciekami.	• Wykonywać elementy toalety pośmiertnej w określonej kolejności; • Wykonywać elementy toalety pośmiertnej zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz etyką zawodową; • Korzystać z dostępnych narzędzi, akcesoriów, produktów chemicznych przeznaczonych do wykonania pełnej toalety pośmiertnej w odpowiedni sposób i z zachowaniem wszelkich środków ostrożności.

Z4 Wykonywanie zabiegów rekonstrukcyjnych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zagadnienia dotyczące przygotowania zwłok do rekonstrukcji; • Zasady odbudowy tkanek twardych i miękkich; • Etapy przygotowania powierzchni ciała do modelowania i rekonstrukcji woskiem; • Techniki usuwania patologicznych, chorobowych i urazowych deformacji ciała (guzy, strupy i inne deformacje wystające ponad nieuszkodzoną tkankę).	• Przygotowywać ciało do rekonstrukcji; • Redukować oraz usuwać deformacje twarzy, szyi, dłoni, stóp spowodowane obrzękami; • Wykonywać rekonstrukcję schodzącego naskórka oraz wyschniętych ust; • Usuwać guzy, nowotwory z widocznych części ciała; • Wykonywać rekonstrukcję otwartych ran oraz innych ubytków widocznych części ciała przy użyciu wosku; • Korygować przebarwienia.

Z5 Wykonywanie zabiegów tanatopraksji	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i przepisy BHP obowiązujące przy zabiegach ze zwłokami; • Techniki balsamowania; • Kolejność wykonywania zadań; • Instrukcje i zasady użytkowania, czyszczenia i konserwacji sprzętu i narzędzi do balsamowania; • Zasady użytkowania współczesnych środków do balsamowania w zakresie bezpieczeństwa pracy oraz przygotowywania roztworów dotętnicznych; • Elementy anatomii i fizjonomii człowieka w zakresie dla tanatoprakserów; • Elementy przygotowania ciała oraz sprzętu potrzebnego do wykonania zabiegu; • Metody wyznaczania przebiegu naczyń krwionośnych; • Metody wykonywania nacięć, preparowania tkanek i wydobywania tętnic; • Techniki iniekcji, drenażu i aspiracji.	• Układać i przygotować zwłoki do zabiegu zgodnie z zasadami BHP obowiązujących przy zabiegach ze zwłokami; • Dobierać i przygotować odpowiednie roztwory płynów do tanatopraksji; • Dobierać odpowiednią technikę iniekcji, drenażu i aspiracji do danego przypadku; • Wykonywać nacięcia, preparowanie tkanek; • Przygotowywać naczynia krwionośne do zabiegu; • Postępować z dyskolracjami; • Reagować na nieprzewidziane sytuacje podczas wykonywania zabiegu; • Wykonywać zabiegi na zwłokach osób dorosłych, dzieci, zwłok po sekcjach, zwłok w rozkładzie.

Z6 Ubieranie ciał	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Techniki i kolejność ubierania zwłok kobiet i mężczyzn; • Zasady bezpieczeństwa podczas ubierania zwłok; • Aspekty etyczne dotyczące postępowania ze zwłokami.	• Ubierać zwłoki w odzież dostarczoną przez rodzinę zgodnie z poznanymi technikami; • Zachowywać ostrożność przed uszkodzeniem skóry, układu kostnego zmarłego, a także przed zabrudzeniem lub zniszczeniem odzieży; • Ubierać zwłoki ze szczególnym uwzględnieniem aspektów etycznych.

Z7 Wykonywanie zabiegów kosmetyki pośmiertnej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Instrukcje użytkowania kosmetyków przeznaczonych do kosmetyki pośmiertnej; • Czynności przygotowania zwłok do wykonania makijażu pośmiertnego; • Anatomię twarzy; • Zasady odwzorowania wizerunku zmarłego i kreowania naturalnego wyglądu twarzy; • Techniki kamuflażu pośmiertnego, makijażu po zabiegu tanatopraksji; • Wpływ oświetlenia na wygląd zmarłego; • Etapy pielęgnacji włosów, brwi, paznokci.	• Przygotowywać ciało do wykonania makijażu pośmiertnego; • Używać kosmetyków przeznaczonych do kosmetyki pośmiertnej – łączyć i aplikować kosmetyki w zależności od koloru cery, wieku, płci zmarłego itp.; • Wykonywać makijaż naturalny lub na życzenie rodziny odwzorować makijaż jaki preferowała osoba zmarła przed śmiercią; • Czesać i w razie potrzeby strzyc włosy, pielęgnować zarost, brwi, paznokcie; • Kształtować spokojny i naturalny wyraz twarzy.

Z8 Układanie zwłok w trumnie	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Kolejność postępowania podczas transportu zwłok do trumny; • Zasady bezpieczeństwa podczas przenoszenia zwłok do trumny; • Aspekty etyczne dotyczące postępowania ze zwłokami.	• Układać zwłoki w trumnie w sposób bezpieczny, ze szczególną ostrożnością przed ich upuszczeniem, pobrudzeniem lub zniszczeniem odzieży, makijażu, fryzury zmarłego; • Wykonywać ostatnie czynności przygotowujące do prezentacji w otwartej trumnie, takie jak: poprawne ułożenie włosów, odzieży, ułożenie rąk zmarłego; • Postępować ze zwłokami ze szczególnym uwzględnieniem etyki zawodowej.

3.3. Kompetencje społeczne

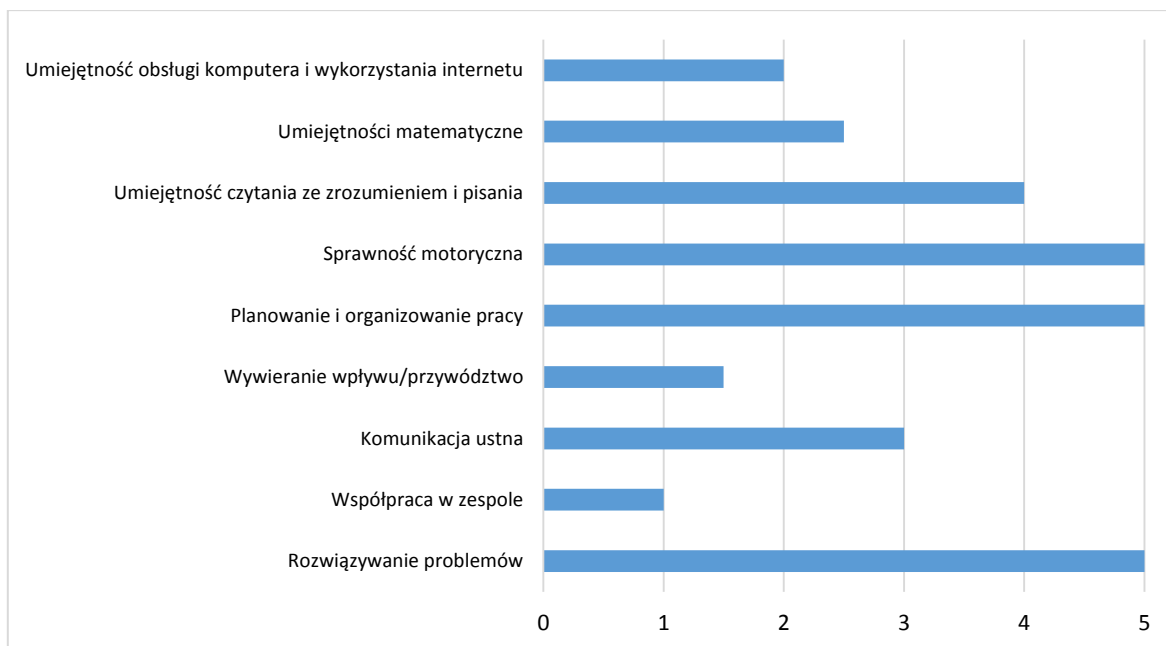
Pracownik w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za stan zwłok przez cały okres ich przebywania w prosektorium.
- Podejmowania samodzielnych decyzji w korelacji z potrzebami i oczekiwaniami rodzin zmarłych.
- Reagowania na trudne, nieprzewidziane sytuacje.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową oraz normami, przyjętymi w pracy w prosektorium.
- Współpracy z rodzinami zmarłych w atmosferze szacunku i empatii.
- Śledzenia trendów rozwoju branży funeralnej wspierających proces samokształcenia.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **tanatoprakser (balsamista)**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **tanatoprakser (balsamista)****Uwaga:**

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Z uwagi na specjalizację, **tanatoprakser (balsamista)** może podjąć pracę jedynie w sektorze usług pogrzebowych. Z drugiej strony usługi pogrzebowe świadczone są powszechnie. Najczęściej osoby w tym zawodzie są zatrudniane przez średnie i duże firmy pogrzebowe z rozwiniętym działem prosektoryjnym.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**:
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu edukacji zawodowej w Polsce nie prowadzi się kształcenia w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)**.

Szkolenie

Nauka zawodu **tanatoprakser (balsamista)** odbywa się na specjalnych kursach tanatopraksji, organizowanych przez prywatne instytucje szkoleniowe z sektora pogrzebowego.

Po zdobyciu kwalifikacji z tanatopraksji na poziomie podstawowym, istnieje możliwość doskonalenia zawodowego na kolejnych kursach, seminariach i wykładach na poziomie zaawansowanym.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** jest zróżnicowane i wynosi najczęściej od około 3000 zł do około 8000 zł miesięcznie brutto w przeliczeniu na jeden etat.

Kwota wynagrodzenia zależy m.in. od:

- miejsca zatrudnienia (wielkości miejscowości),
- wielkości i zasobności firmy pogrzebowej,
- zapotrzebowania na usługi będące specjalizacją tanatopraksera,
- stażu pracy,
- doświadczenia i renomy tanatopraksera.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **tanatoprakser (balsamista)** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier, dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji

z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10. 2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. poz. 231, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie postępowania podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ze zwłokami pacjenta w przypadku śmierci pacjenta (Dz. U. poz. 420).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania pozwoleń i zaświadczeń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich (Dz. U. Nr 249, poz. 1866).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. Nr 153, poz. 1783, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych, w przypadku których stwierdzenie zgonu wymaga szczególnego postępowania ze zwłokami osób zmarłych na te choroby (Dz. U. Nr 152, poz. 1742).

Literatura branżowa:

- Białas M., Tomaszewska R.: Podstawy patomorfologii. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Di Maio V., Di Maio D. (red.): Medycyna sądowa. Wydawnictwo Medyczne Urban i Partner, Wrocław 2016.
- Michajlik A., Ramotowski W. (red.): Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL, Warszawa 2013.
- Warto szkolić się u najlepszych. O początkach tanatopraksji w Polsce. „Magazyn funeralny Omega” nr 1, 2017.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Magazyn branży funeralnej "OMEGA-Idea Book dla branży funeralnej": <https://magazynomega.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ**7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)**

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Tanatokosmetyka	Zabiegi kosmetyczne zwłok wykonywane głównie na częściach ciała nie zakrytych odzieżą zwłok ubranych do ceremonii pogrzebowej. Jej celem jest odtworzenie witalnego kolorytu skóry utraconego przez zmiany pośmiertne.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Warto szkolić się u najlepszych. O początkach tanatopraksji w Polsce. „Magazyn funeralny Omega” nr 1, 2017
2	Tanatopraksja / balsamowanie	. Zabieg na zwłokach mający na celu powstrzymanie procesów gnilnych zachodzących po śmierci. Polega na iniekcji roztworu konserwująco dezynfekcyjnego wykorzystując m.in. układ krwionośny zwłok. Do przeprowadzenia zabiegu wykorzystuje się skoncentrowane płyny, których głównym składnikiem jest wodny roztwór formaldehydu w różnych stężeniach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Warto szkolić się u najlepszych. O początkach tanatopraksji w Polsce. „Magazyn funeralny Omega” nr 1, 2017
3	Toaleta pośmiertna	Proces związany z higienicznym przygotowaniem zwłok do ubrania i tanatokosmetyki. W jego skład wchodzi m.in. mycie i dezynfekcja zwłok, zabezpieczenie przed wyciekami płynów fizjologicznych, zamykanie oczu i ust, pielęgnacja włosów, paznokci, usuwanie drobnego sprzętu medycznego pozostawionego w zwłokach. W przypadku kremacji na tym etapie przygotowania zwłok usuwa się urządzenia zawierające baterie: stymulator serca i kardiowerter – defibrylator.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Warto szkolić się u najlepszych. O początkach tanatopraksji w Polsce. „Magazyn funeralny Omega” nr 1, 2017

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.